

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET

Irena Fadljević

Likovno oblikovanje didaktičkih materijala kao podrška
za senzornu integraciju djece rane i predškolske dobi

Zagreb, 2023.

Ovaj rad izrađen je pri Učiteljskom fakultetu pod vodstvom prof. dr. art. Antonije Balić i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2022./2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. Opći i specifični ciljevi rada.....	3
3. Materijal i metode rada	6
4. Rezultati rada.....	7
4.1 Vanjski izgled oblikovanog didaktičkog materijala	7
4.2 Unutrašnji izgled oblikovanog didaktičkog materijala – ilustracije	12
5. Popis vizualnih priloga.....	21
6. Popis literature.....	22
7. Sažetak	24
8. Summary	25
9. Kratka biografija	26

1. UVOD

OSNOVNE INFORMACIJE

Likovno oblikovanje didaktičkih materijala kao podrška za senzornu integraciju djece rane i predškolske dobi

Didaktički materijal izradila: Irena Fadljević

Tekst napisala: Irena Fadljević

Fotografije: Irena Fadljević

OPIS PROJEKTA

Trodimenzionalna interaktivna slikovnica naziva *Vrtić, moj drugi dom* izrađena je s odgojnim ciljem poticanja senzomotoričkog razvoja, razvoja jezično-govornih, predmatematičkih vještina te usvajanja prostorne orijentacije, kao i stvaranja pozitivnog odnosa djece rane i predškolske dobi prema adaptaciji na ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U izrađenoj trodimenzionalnoj slikovnici naglašena je interakcija s čitateljem kroz igru, što je posebice uočljivo kroz manipulaciju cjelokupnim izrađenim didaktičkim materijalima. Izrada didaktičkih materijala za poticanje dječjeg razvoja od najranije dobi izuzetno je zahtjevan posao koji uključuje sposobnost kreativnog osmišljavanja sadržaja i aktivnosti povezanih s temom, a koji pak istovremeno imaju i mogućnost utjecanja na različite aspekte djetetova razvoja. „Slikovnice ohrabruju maštanje i potiču kreativno mišljenje te na taj način razvijaju emocionalnu inteligenciju koja je danas jedna od najpoželjnijih čovjekovih osobina“ (Zalar i sur., 2014: 82). Dakle, slikovnica ima i ulogu motivatora na način da utječe na razvoj djetetovog vrijednosnog sustava, doprinosi shvaćanju važnosti međusobnog pomaganja i prihvaćanja kao i razumijevanja različitosti i empatije prema drugima (Karaman, 2011). U suvremeno doba, koje je obilježeno provođenjem velike količine vremena u korištenju digitalnih alata, privući pažnju i interes djece na manipuliranje određenim vrstama slikovnica, posebice edukativnih, postao je vrlo izazovan zadatak. Petru Puhrova i Navratilova (2020) ističu kako je primjena didaktičkih igara i igračaka iznimno važna radi razvoja određenih vještina i brojnih dobrobiti koje se razvojem vještina posljedično javljaju, poput: spontanosti, kreativnosti, proširivanja znanja i stjecanja iskustva, kao i poticanja suradnje i pobuđivanja djetetovih interesa.

Istraživanje koje su autorice Petru Puhrova i Navratilova (2020) provele u Češkoj imalo je za cilj ispitati učestalost i zainteresiranost djece za korištenje didaktičkog materijala unutar odgojno-obrazovnih ustanova, odnosno dječjeg vrtića. U istraživanju je sudjelovalo 77 djece u dobi od druge do šeste godine, i to iz četiri dječja vrtića u Češkoj. U istraživanju, djeci je bilo ponuđeno 17 originalnih didaktičkih igara i igračaka i svaka igra fokusirala se na razvoj određene vještine (primjerice fine motorike, predmatematičkih vještina) ili je uključivala kombinaciju nekoliko različitih vještina. Metoda koja se koristila prilikom istraživanja je promatranje i vođenje terenskih zabilješki te prikupljanje podataka aktivnim slušanjem djece. Istraživanje je rezultiralo različitim spoznajama. Pokazalo je kako su djeca bila zainteresirana za ponuđene igre i željela su saznati kako se igraju i čemu služe, a odabir didaktičkih igara ovisio je primarno o privlačnosti igre, njezinoj živahnosti i boji, veličini i obliku, zatim i o mogućnosti suradnje s prijateljem kroz odabranu igru te o osobnim interesima. Navedeno istraživanje zasigurno pruža vrijedan okvir za promišljanje o kvaliteti ideja i izrade različitih didaktičkih materijala kojima su djeca izložena.

Kako ističu Balić Šimrak i Narančić Kovač (2011), postoje različiti stilovi ilustriranja, a stil koji je korišten prilikom izrade ovog didaktičkog materijala kombinacija je naivnog i realističkog stila ilustriranja koji izrađene objekte tretira precizno i realistički, a s druge strane u izvedbi izgledaju vrlo dječje, što je posebice vidljivo u vanjskom izgledu oblikovanog didaktičkog materijala koji je bojan tekstilnim bojama.

Izrađeni didaktički materijal, koji se zapravo nalazi u funkciji slikovnice, osmišljen je na vrlo kreativan način i zapravo samu trodimenzionalnu slikovnicu, koja je prikazana u obliku kuće, „grade“ upravo sami čitatelji i to manipulirajući njezinim dijelovima. U izrađenom didaktičkom materijalu dominiraju primarne boje i jednostavna kompozicija te mu je cilj poticati djecu na istraživanje i stjecanje znanja o pojavama u njihovoj okolini i to kroz najdominantniji oblik učenja u ranoj i predškolskoj dobi, a to je upravo kroz igru. Tek kada se oblikovani didaktički poticaj „sagradi“, čitatelji zaranjaju i istražuju njegovu unutrašnjost te raznovrsne elemente i mekane teksture koje su sastavljene unutar ove šarene i kreativne odgojno-edukativne konstrukcije.

U unutrašnjosti ovog izrađenog didaktičkog materijala, djeca se upoznaju s ilustracijama i sa samim tekstom slikovnice koji se nalazi na stražnjim stranicama ilustracija. Balić Šimrak i Narančić Kovač (2011: 12) ističu kako „dobre ilustracije omogućuju čitatelju da napravi stanku i promisli o pročitanoj, da se udubi u neki prizor već opisan u samome tekstu, te da proširi čitateljsko iskustvo“. Iz prethodno spomenutog razloga, u izradi ilustracija naglašeno je korištenje taktalnog materijala s ciljem da se u djetetu, uz pomoć taktalnog osjeta, pobudi interes

za priču i za istraživanjem te manipuliranjem izrađenih objekata u svrhu proširivanja čitateljskog iskustva. Wright (2008) nadalje navodi kako su taktilne ilustracije one ilustracije koje su osmišljene s ciljem pružanja taktilne informacije čitatelju, koja ujedno na taj način dovodi i do mogućnosti stvaranja veza u mozgu, budući da se dodirivanjem različitih taktilnih ilustracija u mozgu stvaraju i različite veze na vlastita proživljena iskustva.

U ovom radu predstavlja se izrađena trodimenzionalna interaktivna i edukativna didaktička slikovnica-igračka naziva *Vrtić, moj drugi dom* u kojoj je primarni naglasak stavljen na poticanje senzomotoričkog, kognitivnog i socioemocionalnog razvoja djece.

2. Opći i specifični ciljevi rada

Mnogi autori definiraju slikovnicu kao prvu dječju knjigu te shodno tomu, Crnković (1980) ističe kako bi upravo slikovnica trebala biti primarno sredstvo pri upoznavanju djece s konceptom dječje književnosti. Ocem dječje slikovnice smatra se Friedrich Justin Bertuch koji je 1792. godine objavio svoje djelo *Slikovnice za djecu* (Čičko, 2000). Već i u navedenom razdoblju, Friedrich Justin Bertuch smatrao je kako je „dječja slikovnica obavezan dio inventara dječje sobe... poput krevetića, lutke ili drvenog konjića, te da najranije poučavanje djeteta treba započeti upravo preko slika“ (Čičko, 2000: 17). Miljan (2013) pak navodi kako su slikovnice u Hrvatskoj tijekom devetnaestog stoljeća bila izuzetno rijetka pojava, a Batinić i Majhut (2001) navode kako prvih knjiga-igračaka uopće nije bilo te da se u Hrvatskoj pojavio samo mali broj slikovnica koje su bile poznate pod imenom *activity books*.

U današnje vrijeme, ponuda slikovnica uistinu je raznovrsna te se o njezinoj kvaliteti svakodnevno raspravlja od strane brojnih teoretičara i stručnjaka za dječju književnost. Kos-Paliska (1997) ističe kako djeca predškolske dobi slikovnicu primarno smatraju igračkom, a tek kasnije knjigom. Karaman (2011) navodi mogućnost izlaganja djeteta tzv. slikovnicama u funkciji igračke, odnosno slikovnicama izrađenih od različitih materijala i tekstura i to s ciljem poticanja djetetovog senzomotoričkog razvoja. Matulka (2008, prema Batarelo Kokić, 2015) u svojoj podjeli slikovnica također uključuje slikovnice-igračke opisujući ih kao slikovnice koje zahtijevaju intenzivnu i kontinuiranu interakciju te ih dijeli u četiri podvrste: *board books* (kartonske slikovnice), *pop-up books* (trodimenzionalne slikovnice koje sadrže pomične ilustracije), *flap books* (slikovnice koje sakrivaju određene dijelove) i *cut-out books* (slikovnice s izrezanim dijelovima s ciljem njihovog sakrivanja i otkrivanja).

Nadalje, slikovnica sadrži različite funkcije te je stoga autori smatraju multifunkcionalnim materijalom. Multifunkcionalnost je moguće uočiti i kroz pokretne strukture ovog izrađenog materijala, a upravo pokretne strukture sadržane u slikovnicama iniciraju igru s djetetom (Alaca, 2019). „Interaktivna slikovnica zapravo je mala pokretna izložba koja je dostupna i najmanjoj djeci“ (Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S. i Zalar, Z., 2009: 52). U ovome radu, interaktivnost izrađenog didaktički oblikovanog materijala, odnosno slikovnice-igračke, naglašena je i kroz njezinu trodimenzionalnost jer se oblikovani materijal na svojevrsan način može smatrati i primjerom mekane skulpture koja zapravo poziva dijete na igru. Balić Šimrak (2016) ističe kako su neke od najistaknutijih karakteristika mekane skulpture suprotstavljanje gravitaciji i postojanosti oblika, uključivanje boje ili pak slikarska intervencija na samu površinu skulpture. Primjer slikarske intervencije na samu površinu mekane skulpture u ovome radu može se uočiti u izvanjskom izgledu izrađene slikovnice-igračke pri čemu su se koristile tekstilne boje. Također, autorica navodi kako mekani materijali imaju složenu strukturnu građu pa tako omogućuju oblikovanje „začudnih likovnih formacija bogatih u teksturi, tonu i boji što ukazuje na iznimno velik potencijal rada s mekanim materijalima u odgojno–obrazovnom procesu (Balić Šimrak, 2016: 32).

Crnković i Težak (2002) prepoznaju pak spoznajno-pojmovnu, umjetničku, informativnu i problemsku funkciju slikovnice. U prilog navedenim funkcijama slikovnice doprinosi i sve češće pojavljivanje tzv. *problemskih slikovnica* koje se opisuju kao slikovnice koje sadrže određenu problematiku iz obiteljskog ili društvenog života, a u čijem je primarnom žarištu samo dijete (Čičko, 2000). „Problemske slikovnice izravno prenose poruku o određenoj životnoj situaciji s kojom se dijete suočava i omogućava mu spoznaju da i netko drugi prolazi i ima slična iskustva kao i on“ (Skočić Mihić i Klarić, 2014: 31). Problemska slikovnica u suvremenom svijetu nastoji ohrabriti roditelje i djecu te ih usmjeriti u rješavanju i nošenju sa svakodnevnim različitim problemskim situacijama (Čičko, 2000). Karaman (2011) također ističe kako se problemske slikovnice često koriste u radu s djecom rane dobi s ciljem prevladavanja različitih problemskih situacija. Također, problemske slikovnice koje su sadržajno bliske djetetovim iskustvima, privlače djecu da ih iznova i iznova čitaju (Halačev, 2000). Jedna od takvih problemskih situacija zasigurno je i proces adaptacije djeteta na ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a koja gotovo uvijek predstavlja stresnu situaciju za sve sudionike. Višnjić Jevtić (2018) ističe kako se reakcije djeteta na novonastale promjene u obiteljskoj dinamici mogu reflektirati na različite načine te naglašava važnost pripremljenosti i razgovara s djetetom o samom procesu adaptacije kao i partnerstva roditelja i

dječjeg vrtića koji se smatra najpoželjnijim oblikom suradničkog odnosa. Suradnja roditelja i odgojitelja naposljetku dovodi do stvaranja pozitivne klime i ozračja, a samim tim i do olakšavanja same prilagodbe djeteta na funkcioniranje u novom okruženju. Ova izrađena didaktička slikovnica-igračka može poslužiti kao poticaj za pripremanje djeteta na sam proces adaptacije na dječji vrtić jer, prilikom manipuliranja i rukovanja različitim didaktičkim materijalima te slušajući popratni tekst slikovnice o dječaku Jurici i njegovom iskustvu boravka u dječjem vrtiću, dijete usvaja spoznaje kako je boravak u dječjem vrtiću zapravo jedno lijepo iskustvo. Skočić Mihić i dr. (2017) naglašavaju kako pravilna primjena suvremene problemske slikovnice doprinosi i pozitivnom socioemocionalnom razvoju kao i razvoju samopouzdanja djece.

Nadalje, iznimno je važan i skladan odnos teksta i ilustracije u slikovnici, iako su zapravo ilustracije one koje prve privlače pažnju, posebice kod djece mlađe dobi koja još uvijek nisu usvojila proces čitanja (Balić-Šimrak i Narančić-Kovač, 2012). Autorice navode kako je privlačenje dječje pažnje posredstvom ilustracija jedan od najvažnijih aspekata dobre ilustracije te kako i sama veličina ilustracije doprinosi njezinom jasnijem značenju i može prenijeti dublje značenje negoli sam tekst. Također, Marchini (2011) navodi različite čimbenike koje neku slikovnicu čine uspješnom i prihvaćenom od strane djece, a između ostalog navodi i važnost raznolikih, zanimljivih i šarenih ilustracija, zanimljivu radnju i bogat rječnik, interaktivnost, snažan i jedinstven koncept slikovnice kao i likove s kojima se djeca mogu poistovjetiti.

Prilikom promatranja ilustracija i pokušavanja dekodiranja vizualnog koda od iznimne je važnosti poticaj i podrška odraslih osoba djeci kako bi se kroz otkrivanje značenja ilustracija razvijao i pozitivan socioemocionalni odnos između roditelja i samog djeteta (Petrović-Sočo, 1997). Cilj ovoga rada bio je i osmisliti i izraditi trodimenzionalnu interaktivnu slikovnicu-igračku uz čiju bi se pomoć djeca na jednostavan i zanimljiv način upoznala sa samim odgojno-obrazovnim procesom u vrtiću. Također, cilj izrađene slikovnice je i poticanje djece na manipuliranje njezinim različitim dijelovima radi razvoja fine motorike šake i prstiju, senzomotorike i koordinacije oko-ruka kao i usvajanja prostorne orijentacije.

Razna istraživanja potvrdila su povezanost razvoja fine motorike sa jezično-govorom stimulacijom. „Znanstvenici koji proučavaju razvoj dječjeg živčanog sustava, a posebice razvoj govora, otkrili su veliko stimulativno značenje funkcije ruke. Filozofi su dokazali da razina razvijenosti dječjeg govora izravno govori o stupnju formiranosti finih pokreta ruku“ (Herljević i Posokhova, 2002., str. 107.) Herljević i Posokhova naglašavaju kako aktivno korištenje prstiju djece već od najranije dobi pozitivno utječe na jezično-govorni razvoj. Velički i Katarinčić

(2011) ističu potrebu usklađenog rada različitih dijelova mozga kroz korištenje fine motorike prstiju radi mogućnosti ostvarenja različitih senzomotoričkih postignuća. Shodno tomu, Velički i Katarinčić (2011: 21) navode „Zanimljivo je da se dijelovi središnjeg živčanog sustava, odnosno moždane stanice koje su zadužene za govor, nalaze na istome mjestu kao i zrcalni neuroni odgovorni za sustav upravljanja pokretom“. Listajući ovu izrađenu didaktičku slikovnicu-igračku, dijete manipulira različitim predmetima poput zatvaranja patentnog zatvarača, provlačenja uzice kroz rupice, zakopčavanje gumba, odljepljivanje i zaljepljivanje čičak trake i ono na taj način ne samo da razvija finu motoriku šake i prstiju, već razvija jezik i govor te usvaja i različite životno praktične aktivnosti. Prema Zalar, Balić Šimrak i Rupčić (2014) interaktivna taktilna slikovnica privlači djecu na igru i predstavlja savršeni medij za poticanje iskustvenog učenja djece.

3. Materijal i metode rada

Izrada i oblikovanje slikovnice započela je raščlanjivanjem teksta na sedam ilustracija i pripremom i organizacijom plana rada. Zatim je započelo osmišljavanje vanjskog izgleda didaktičke slikovnice-igračke imajući na umu izraditi nešto što će privući pozornost djece za istraživanjem didaktičkog materijala. Kriterij odabira teme za svaku ilustraciju bio je približiti djeci igre koje su im poznate i koje se često igraju kako u obiteljskom domu, tako i u dječjem vrtiću kako bi ih se na taj način motiviralo na stvaranje pozitivne korelacije između obiteljskog doma i dječjeg vrtića. Aktivnosti uklopljene u ilustracije također su birane s obzirom na različitu dob djece, jer dob u kojem djeca započinju proces adaptacije na vrtić je individualan. Stoga, u samoj unutrašnjosti slikovnice mogu se naći igre poput slagalica i manipuliranje lutkom u prostoru namijenjenih mlađoj dobnoj skupini pa sve do društvenih igara poput *Križić-Kružić* i *Čovječe ne ljuti se* namijenjenih starijoj dobnoj skupini djece. Djeca mlađe dobne skupine svakako mogu manipulirati i materijalom namijenjenim i djeci starije dobi i njime rukovati, opipavati ga, premještati, istraživati te osmišljavati vlastita pravila igre jer sve navedene radnje doprinose djetetovom senzomotoričkom i intelektualnom razvoju, kao i razvoju kreativnosti.

Radi institucionalizacije djetinjstva i sve većeg boravka djece u dječjim vrtićima, primarni motiv ove izrađene slikovnice-igračke je kućica. Motiv kućice izabran je kako bi se dječji vrtić prikazao kao sigurno i ugodno mjesto, baš kao što je to i obiteljski dom.

Izrađena slikovnica-igračka sastoji se od dva dijela: vanjskog i unutrašnjeg. Materijal koji se koristio prilikom izrade je karton u kombinaciji s tkaninom (filcom), tekstilne boje, škare, šivaći pribor i različiti zatvarači (gumbi, patent, vezice i čičak traka). Prilikom odabira materijala

posebna pozornost stavljena je na mekoću i sigurnost materijala. Iza svake stranice slikovnice nalazi se i popratni tekst. Za svaku stranicu slikovnice izradila se skica po kojoj su se zatim šivali pojedini dijelovi. Cijela slikovnica ručno se oslikavala tekstilnim bojama (vanjski dio kućice) i ručno šivala (vanjski i unutarnji dio slikovnice), što je sam proces izrade slikovnice činio iznimno zahtjevnim i dugotrajnim.

Konačan ishod je privlačna raznobojna i razigrana trodimenzionalna interaktivna slikovnica-igračka koju dijete zapravo samo gradi i istražuje. No, budući da sveukupni doživljaj zahtijeva i popratni tekst kroz koji se i djeci postavljaju različita pitanja od strane glavnog lika - dječaka Jurice, ovaj izrađeni materijal je izvrstan poticaj za zajedničko korištenje i kvalitetno provođenje vremena između djeteta i odrasle osobe.

4. Rezultati rada

U daljnjem tekstu prikazana je izrađena didaktička slikovnica-igračka *Vrtić, moj drugi dom* čiju unutrašnjost prati istoimena priča. Izrađeni didaktički materijal sastoji se od dva dijela: vanjskog i unutrašnjeg dijela.

4.1 Vanjski izgled oblikovanog didaktičkog materijala

Djeca, manipulirajući različitim vrstama zatvarača (patentnim zatvaračem, kopčanjem gumbi i provlačenjem uzice kroz rupice), „grade“, tj. podižu kućicu (Prikazano na Slici 2.). Svrha ove aktivnosti je kroz manipulaciju određenim vrstama zatvarača razvijati finu motoriku šake i prstiju, okulomotornu koordinaciju te kroz igru razvijati životno-praktične aktivnosti.

Svaka strana kućice predstavlja jedno godišnje doba: proljeće, ljeto, jesen ili zimu. Na svakoj strani nalazi se od filca izrađen prozorčić koji sadrži određene motive vezane uz svako godišnje doba koje djeca pričvršćuju za stablo (proljetno cvijeće, trešnje, jesensko lišće i pahuljice), kao i izrađene i ručno šivene životinje karakteristične za pojedino godišnje doba. Izrađeni motivi služe kao poticaj za razgovor o godišnjim dobima i promjenama koje se događaju sa smjenom svakog od njih te tako ovaj materijal ispunjava i svoju edukativnu ulogu (Prikazano na Slici 4. i Slici 5.). Na izrađenom didaktičkom materijalu ušivena je i ručka, što ga čini iznimno lakim za prenošenje i manipuliranje (Prikazano na Slici 6.).

Na svakoj strani nalazi se dio krova koji se na kraju gumbima pričvršćuje na samu kućicu, a svaki dio je također popločan sa različitim veličinama i oblicima kvadrata, pravokutnika i trokuta kojima je potrebno pronaći odgovarajuće mjesto na krovu (Prikazano na Slici 3.)

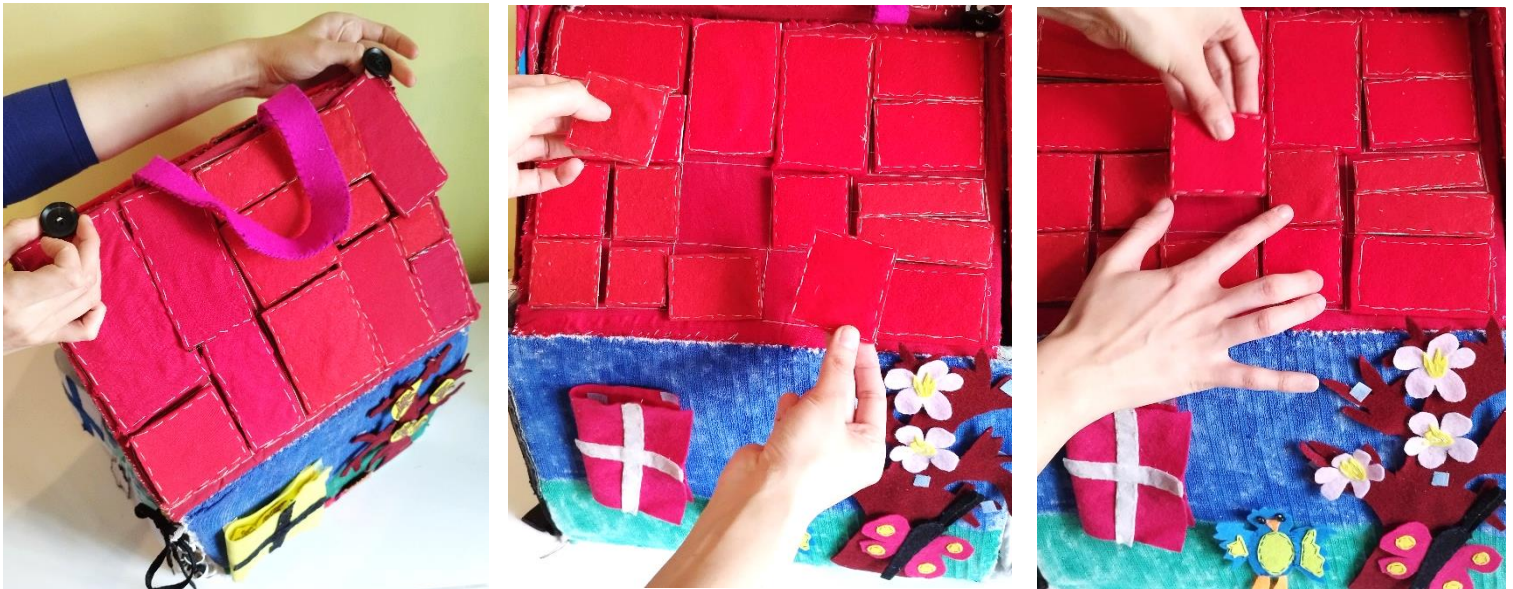
Na Slici 1. prikazan je tlocrt vanjskog dijela oblikovanog didaktičkog materijala.

Slika 1. Tlocrt vanjskog dijela oblikovanog materijala

Slika 2. Manipulacija različitim zatvaračima i „gradnja“ slikovnice

Slika 3. Spajanje krova i manipulacija različitim oblicima i veličinama

Slika 4. Prikaz različitih godišnjih doba i manipulacija didaktičkim materijalom

Slika 5. Ručno šiven didaktički materijal vezan uz godišnja doba

Slika 6. Prikaz lakoće didaktičkog materijala i mogućnost prenošenja

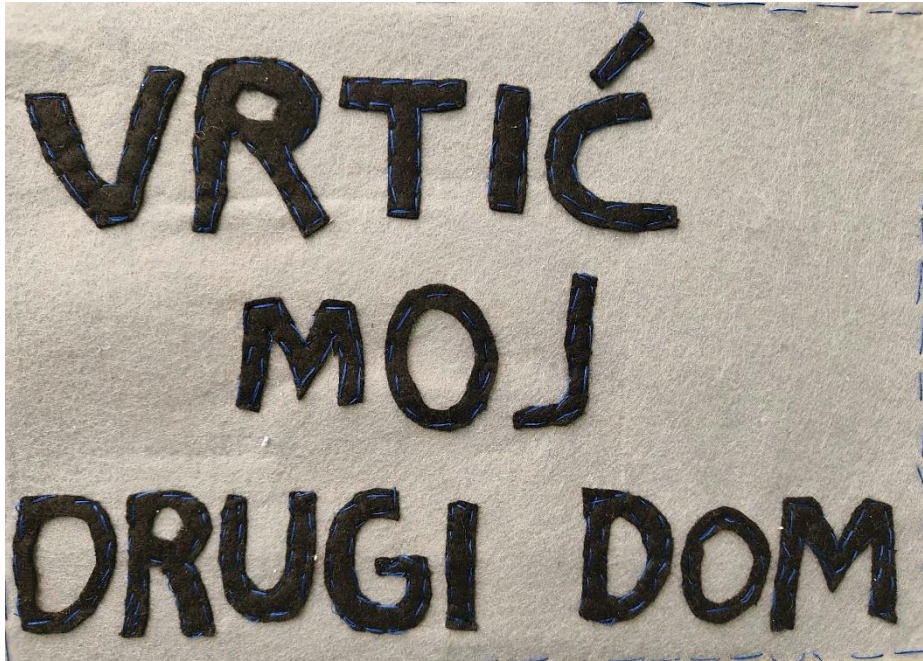
Slika 7. Spuštanje prednjeg dijela didaktičkog materijala i otkrivanje unutrašnjosti

4.2 Unutrašnji izgled oblikovanog didaktičkog materijala – ilustracije

Spuštanjem prednjeg dijela, u unutrašnjosti kućice, nalazi se slikovnica, odnosno popratne ilustracije tekstu (Prikazano na Slici 7.) Sve ilustracije izrađene su na kartonu te zalijepljene čičak trakom u unutrašnjost kućice i mogu se lako skinuti i premještati te je tako moguće njima manipulirati na razne načine. Tekst se nalazi sa stražnje strane svake ilustracije i za potpuni doživljaj zahtijeva zajedničku suradnju odrasle osobe i djeteta. Na naslovnoj stranici slikovnice svako je slovo ručno ušiveno te ispupčeno pa ih djeca mogu lako opipati (Prikazano na Slici 9)

Slika 8. Prikaz tlocrta izrađenog materijala s unutarne strane

Slika 9. Naslovna stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Tekst koji predstavlja uvod u priču: *Moram vam priznati kada mi je mama rekla da moram ići u vrtić, nisam bio baš nešto oduševljen. Pa što može biti bolje od toga da sam kod kuće i cijeli dan provodim s mamom, tatom i bratom? No, sada vam mogu reći da je vrtić najbolje mjesto i da volim u njemu boraviti najviše na svijetu!*

I baš me jutros mama pitala: „Jurice, a zašto ti toliko voliš vrtić, jesi li razmišljao ikada o tome?“

Moram priznati da me mama, kao i uvijek, potaknula na razmišljanje. Pa da, kad malo bolje razmislim, zašto toliko volim svoj vrtić? Mislim da mogu za to dati barem sedam razloga. Zašto sedam, pitate se? Pa jer je sedam moj omiljeni broj.

Slika 10. Druga stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na drugoj stranici, dijete se upoznaje s igrom *Križić-Kružić*. Cijela igra izrađena je od filca te ručno ušivena na kartonsku podlogu i zatim pričvršćena čičak trakom za unutrašnjost te se stoga može lako skinuti i njome manipulirati. Cilj ove igre je razvoj fine motorike, usvajanje oblika i slijeđenje pravila igre, poticanje suradničke igre i logičkog zaključivanja. Također djeca kroz taktilni osjet mogu opipati oblik križića i kružića te tako uz pomoć dodira poticati vizualno pamćenje.

Tekst koji prati ilustraciju: *Razlog broj jedan: Volim vrtić zato što svako jutro trčeći odjurim kod svoje odgojiteljice i pozdravim sve svoje prijatelje: Marka, Anu, Donu, Tina i Stjepana.*

Razlog broj dva: Volim ga i zato što čim dođem u vrtić, zajedno sa svojim najboljim prijateljem Tinom igram svoju najdražu igru KRIŽIĆ-KRUŽIĆ. Ponekad ja pobijedim, ponekad Tin. I to je uredu, važno je da se zabavimo. Jesi li igrao tu igru? Probaj, jako će ti se svidjeti, obećajem!

Slika 11. Treća stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na trećoj stranici nalazi se prikaz slagalice koju djeca slažu kako bi složila određeni vizualni prikaz. Pomoću ove ilustracije, djeca osim fine motorike, razvijaju i vizualno pamćenje, logičko razmišljanje, a dobiveni vizualni prikaz može poslužiti i kao poticaj za razgovor o dinosaurima i različitim životinjama koje su često tema dječjeg zanimanja.

Tekst koji prati ilustraciju: *Razlog broj tri zašto volim vrtić je zato što nakon moje, igramo i Tinovu omiljenu igru, a to je slagalica i evo baš danas smo dobili jednu novu slagalicu. Tin i ja smo je odmah krenuli slagati, ne bi li otkrili kakvu sliku ona skriva.*

No, kada smo je složili skoro do kraja, vidjeli smo kako jedan dio slagalice nedostaje. Oh ne, pa gdje je nestao?

Slika 12. Četvrta stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na četvrtoj stranici slikovnice nalazi se izrađena krpena lutka i dvije kutije, jedna velika i druga mala. Ova stranica služi za vježbanje prostorne orijentacije: lijevo, desno, ispod, iznad, unutar i izvan s kojom se djeca upoznaju manipulirajući lutkom po prostoru. Sa svake strane kutije nalazi se čičak pa se „izgubljeni“ dio slagalice, sa svakim novim čitanjem priče, može premjestiti na drugo mjesto. Također, djeca se upoznaju sa pojmovima veliki i malen te razvijaju logičko zaključivanje usporedbom dvaju predmeta, u ovom slučaju kutija.

Tekst koji prati ilustraciju: *Otišli smo u naš kutić za građenje i ondje su se nalazile dvije kutije. Jedna velika i druga mala. Kada su naši prijatelji vidjeli kako tražimo nestali dio slagalice, svi su nam se pridružili i odlučili pomoći. Pogledali smo lijevo od kutije, desno, ispred*

i iza kutije, u kutiji, ali nismo je uspjeli pronaći. Zatim smo podigli kutiju, pogledali ispod nje i gle čuda! Ondje se nalazio izgubljeni dio slagalice, hura, svi smo skakali od sreće!

Razlog broj četiri zašto volim svoj vrtić: Kada nešto izgubimo, svi se zajedno potrudimo to i pronaći.

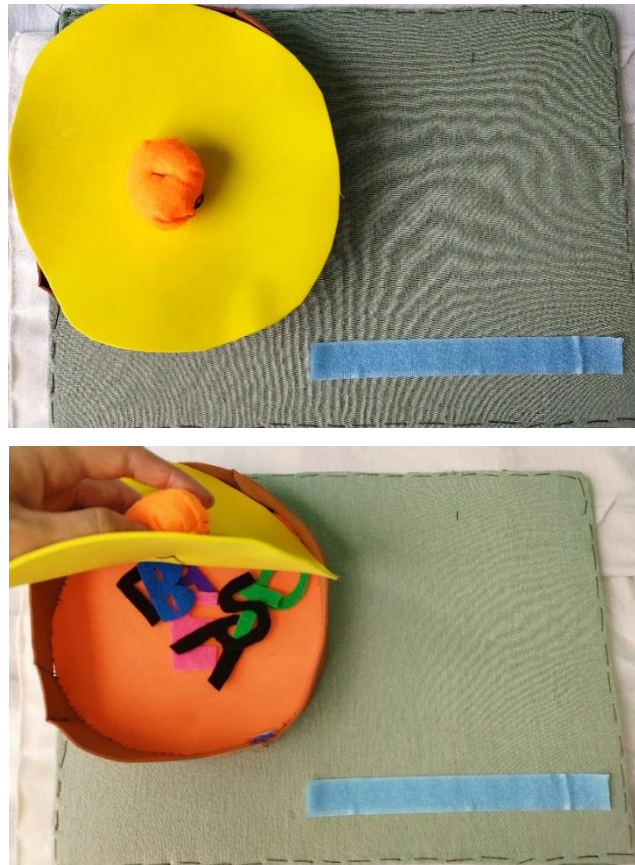
Slika 13. Peta stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na petoj stranici slikovnice nalazi se društvena igra *Čovječe, ne ljuti se*, koja je također u potpunosti izrađena od filca, a figure su pričvršćene na čičak traku te se njima može lako manipulirati po podlozi. Ova igra i kroz sam svoj naziv i tekst slikovnice, potiče djecu na razgovor o emocijama ljutnje koja može poslužiti kao poticaj za razgovor o ostalim emocijama. Igranje same igre, u kojoj se nerijetko i gubi i pobjeđuje te dogovaraju različite strategije igre i proživljavaju različite emocije, zasigurno doprinosi i djetetovu socioemocionalnom razvoju kao i razvoju samoregulacije ponašanja.

Tekst koji prati ilustraciju: *Svi moji prijatelji u vrtiću jako vole igrati društvene igre. Društvena igra je igra kada se tvoje društvo okupi i igra se. Ili barem tako kaže moj tata. U ovom slučaju moje društvo u vrtiću čine Tin, Dona, ja i Stjepan. Najdraža igra nam je „Čovječe ne ljuti se“. Nikad nisam shvaćao zašto se tako zove, jer se uvijek netko naljuti kada izgubi ili kada se mora vratiti na početak. No dobro, kako bilo da bilo, svi je jako volimo igrati. Ja uvijek*

odaberem zelene pijune jer je zelena moja najdraža boja. Koja je tvoja najdraža boja? Pozovi i ti nekoga i zaigraj ovu društvenu igru!

Razlog broj pet: Volim svoj vrtić jer ondje sa svojim prijateljima igram „Čovječe ne ljuti se“ i svi se ludo zabavimo, iako se ponekad i jedni na druge naljutimo.

Slika 14. Šesta stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na šestoj stranici slikovnice kroz duhoviti prikaz „juhe sa slovima“ dječak Jurica navodi kako jako voli smišljati različite riječi pomoću slova koje se nalaze u njegovoj juhi. Ova stranica zapravo potiče djecu na razvoj govora, izgovaranja glasova, prepoznavanja početne riječi te razvoj kreativnosti prilikom slaganja novih riječi.

Tekst koji prati ilustraciju: *Kada dođe vrijeme ručka u vrtiću, svi smo sretni jer smo veliki gurmani. Tu riječ sam naučio od svog tate koji je rekao kako je gurman osoba koja voli jesti. A meni je ipak najdraže kada jedemo svi zajedno za stolom. Danas nam je na jelovniku juha sa*

slovima. Jeste li je i vi jeli? Ona nam je najdraža jer tada moji prijatelji i ja prepoznajemo slova i smišljamo razne riječi. Danas sam složio riječ stol. A koju si ti riječ uspio pronaći?

Slika 15. Sedma stranica slikovnice *Vrtić, moj drugi dom*

Na sedmoj stranici slikovnice nalazi se ilustracija koja sadrži igru koja asocira na igru *Školice*, ali budući da se radi o vrtiću, kroz tekst je nazvana kao igra *Vrtićolice*. Djeca na ovoj ilustraciji pomoću kocke povezuju znamenku s dobivenom količinom točkica na kocki. Ova igra služi za poticanje predmatematičkih vještina i razvoj fine motorike kroz manipulaciju lutkom po brojevnim poljima.

Tekst koji prati ilustraciju: *Moj vrtić ima i veeliko igralište. Kada svi izađemo van, najviše volimo igrati igru koju smo nazvali Vrtićolica. Tada svi zajedno bacamo kockicu i skakujemo do broja koji smo dobili. I tako deset puta. Istina, tada budemo jako umorni, ali i sretni.*

Razlog broj sedam: Volim svoj vrtić jer i kada se umorimo igrajući Vrtićolice, mi smo ipak zadovoljni i sretni.

Tekst koji prati završetak priče: *I to vam je mojih sedam razloga zašto volim ići u vrtić. Mogao bih ih nabrojati barem još toliko, ali i ovih sedam će za danas biti sasvim dovoljno.*

Sedam je ipak jako lijep broj. Hej, pa toliko ima i dana u tjednu! Možeš li ih nabrojati? Jer ipak, kad bolje razmislim i da nabrojim milijun razloga, što je jako puno, imam osjećaj kako ni to ne bi bilo dovoljno da vam pokažem koliko u vrtiću može biti doista lijepo. Sada si upoznao moje najdraže stvari u vrtiću, a vjerujem da ćeš i ti pronaći svoje. No, bez obzira na sve igre koje volim igrati, ono što najviše volim u vrtiću su moji prijatelji i onaj osjećaj koji mi vrtić pruža dok sam u njemu, a to je da se u njemu osjećam - baš kao kod svoje kuće.

Nakon pročitane priče, također je poželjno da se dijete potakne na razgovor o tome kako se Jurica osjećao kada je saznao da će ići u vrtić, a kako se osjeća sada, što najviše voli, što se svidjelo samom djetetu, potaknuti dijete na ponovno istraživanje određenog materijala, a sve s ciljem unaprjeđenja socioemocionalnog razvoja djeteta i stvaranja pozitivnog odnosa prema samom dječjem vrtiću.

5. Popis vizualnih priloga

Slika 1. Tlocrt vanjskog dijela oblikovanog materijala.....	8
Slika 2. Manipulacija različitim zatvaračima i „gradnja“ slikovnice.....	9
Slika 3. Spajanje krova i manipulacija različitim oblicima i veličinama	9
Slika 4. Prikaz različitih godišnjih doba i manipulacija didaktičkim materijalom	10
Slika 5. Ručno šiveni didaktički materijal vezan uz godišnja doba	10
Slika 6. Prikaz lakoće didaktičkog materijala i mogućnost prenošenja	11
Slika 7. Spuštanje prednjeg dijela didaktičkog materijala i otkrivanje unutrašnjosti	11
Slika 8. Prikaz tlocrta izrađenog materijala s unutarnje strane	12
Slika 9. Naslovna stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	13
Slika 10. Druga stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	14
Slika 11. Treća stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	15
Slika 12. Četvrta stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	16
Slika 13. Peta stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	17
Slika 14. Šesta stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	18
Slika 15. Sedma stranica slikovnice <i>Vrtić, moj drugi dom</i>	19

6. Popis literature

1. Alaca, I. V. (2019). Materiality in Picturebooks: An Introduction. *Libri & Liberi*. 8 (2): 243:255. <https://hrcak.srce.hr/file/333959>. Pristupljeno 20.4.2023.
2. Balić-Šimrak, A. (2016). *Mekani materijali u kiparskom oblikovanju*. U: Ardalić, K., Balić Šimrak, A., Burić, H., Tomljenović, K., Žuvela, D. (2016). Razvoj likovnosti u ranoj i predškolskoj dobi. (str. 27-45). Zagreb. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
3. Balić-Šimrak, A. Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj*. Zagreb: Korak po korak.
4. Batarelo Kokić, I. (2015). Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica. *Školski vjesnik: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, 64 (3), 377-398.
5. Batinić, Š. i Majhut, B. (2001). *Od slikovnjaka do Vragobe: Hrvatske slikovnice do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
6. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početaka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
7. Crnković, M. (1980). *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga
8. Čičko, P. (2000). *Slikovnica, njezina definicija i funkcije*. U: Kakva je knjiga slikovnica. (str. 12-16). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
9. Halačev, S. (2000). *Sadržaj slikovnica kao prilog razvoju samopouzdanja u djece*. U: Kakva je knjiga slikovnica: zbornik, ur. R. Javor, (str. 79-82). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
10. Herljević, I. i Posokhova, I. (2002). *Govor ritam pokret*. Lekenik: OSTVARENJE d.o.o.
11. Karaman, R. (2011). Odgoj uz pomoć pisane riječi. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 17 (66), 20-21.
12. Kos-Paliska, V. (1997). *Likovni govor slikovnice*. U R. Javor (Ur.) Dječja knjiga u Hrvatskoj danas: teme i problemi (str. 88-93). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
13. Marchini, T. (2011) *Factors That Make A Picture Book Successful*. <https://tracymarchini.com/2011/02/14/9-factors-that-make-a-picture-book-successful/>. Pristupljeno 10.4.2023.
14. Miljan, Z. (2013). *Dječje radosti 19. stoljeća – slikovnica – edukativna dječja igračka*. *Povijest u nastavi*, 21 (1), 1-21.
15. Petrović-Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica: akcijsko istraživanje*. Zagreb: Alineja.

16. Petru Puhrova, B. i Navratilova, H. (2020). *The Importance Of Didactic Toys in Kindergarten Educational Process*. Thomas Bata University Zlin: Czech Republic.
https://www.researchgate.net/publication/333561068_The_Importance_of_Didactic_Toy_in_Kindergarten_Educational_Process. Pristupljeno 23.4.2023.
17. Skočić Mihić, S. i Klarić, M. (2014). Biblioterapija u inkluzivnoj praksi. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 20 (75), 30-31.
18. Skočić Mihić, S., Blanuša Trošelj, D. i Zoričić, T. (2017). *Jesu li odgajatelji upoznati s problemskim slikovnicama i slikovnicama o djeci s poteškoćama?* U: *Dijete, knjiga i novi mediji: zbornik radova znanstveno-stručnog skupa s međunarodnom suradnjom*, ur. B. Mendeš i T. Vidović Schreiber, 65-82. Split: Filozofski fakultet u Splitu, Zagreb: Savez društava Naša djeca Hrvatske.
19. Velički, V. i Katarinčić, I. (2014). *Stihovi u pokretu. Malešnice i igre prstima kao poticaj za govor*. Zagreb: Alfa.
20. Višnjic Jevtić, A. (2018). *Suradnički odnosi odgojitelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja*. Zagreb: Alfa d.d.
21. Zalar D., Balić Šimrak A. i Rupčić S. (2014). *Izlet u muzej na mala vrata : prema teoriji slikovnice*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
22. Zalar, D., Kovač-Prugovečki i Zalar, Z. (2009). *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica*. Zagreb: Golden marketing-tehnička knjiga.
23. Wright, S. (2008). *Guide to designing tactile illustrations for children's books*. Louisville, Kentucky: American Printing House for the Blind, Inc.
<https://www.prcvi.org/media/1124/aphtactilesguide.pdf> pristupljeno 25.4.2023.

7. Sažetak

Irena Fadljević

Likovno oblikovanje didaktičkih materijala kao podrška za senzornu integraciju djece rane i predškolske dobi

Slikovnica u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju predstavlja prvu knjigu s kojom se dijete susreće i koju ono istražuje. Glavni cilj ovoga rada bio je osmisliti i izraditi trodimenzionalni multifunkcionalni didaktički materijal s ciljem poticanja senzomotoričkog razvoja, usvajanja prostorne orijentacije i razvoja predmatematičkih i jezično-govornih vještina djece. Multifunkcionalnost ovog rada posebice je vidljiva u činjenici da se izrađeni didaktički materijal sastoji od dva dijela: vanjskog i unutrašnjeg, a u tome je i posebnost ovoga rada.

Trodimenzionalna interaktivna slikovnica-igračka izrađena je i s ciljem poticanja djetetovog pozitivnog odnosa prema procesu adaptacije na dječji vrtić i to kroz manipulaciju stranicama slikovnice (ilustracijama) i njima popratnim tekstom. Izrađene ilustracije, koje zapravo predstavljaju određene didaktičke igre, prate priču dječaka Jurice koji pomaže malim čitateljima u procesu prilagodbe na dječji vrtić na način da navodi sedam razloga njegovih najdražih aktivnosti u vrtiću. Tih sedam razloga praćeno je sa sedam ilustracija iza kojih se nalazi dio teksta sukladan ilustracijama. Ilustracije su prilagođene različitoj dobi djece, budući da je započinjanje procesa adaptacije na ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, individualan za svako dijete. Pored toga, sve ilustracije nastale su u tehnici kombiniranog oblikovanja uz primarnu naglašenost tekstilnih elemenata te su stoga, zbog svoje sigurnosti i mekoće, dostupne za istraživanje i manipuliranje djeci različite dobi.

Cjelokupni didaktički materijal ručno je oblikovan i šiven te kao takav predstavlja svojevrsan prototip po kojemu se također mogu izrađivati i njegove umanjene verzije koje bi u svojoj unutrašnjosti sadržavale određenu didaktičku igru usmjerenu na razvoj specifične vještine. Konačan ishod ovoga rada bogata je i razigrana trodimenzionalna interaktivna didaktička slikovnica-igračka koja je usmjerena na poticanje senzomotoričkog razvoja, kognitivnog i intelektualnog razvoja, jezično-govornog razvoja i razvoja predmatematičkih vještina, usvajanja prostorne orijentacije te razvoja kreativnosti djece kao i pružanja mogućnosti iskustvenog učenja kroz igru.

Ključne riječi: dijete, didaktička igračka, slikovnica, taktilna ilustracija, senzorna integracija

8. Summary

Irena Fadljević

Artistic design of didactic materials as a motivation for sensory integration in preschool age children

A picture book in early and preschool education is the first book a child encounters and explores. The main goal of this paper was to design and create a three-dimensional multifunctional didactic material with the aim of encouraging sensorimotor development, the acquisition of spatial orientation and the development of children's pre-mathematical and language-speech skills. The multi-functionality is particularly visible in the fact that the created didactic material consists of two parts: external and internal, and this is its specialty.

The three-dimensional interactive picture book-toy was created with the aim of encouraging the child's positive attitude towards the process of adaptation to kindergarten through the manipulation of the picture book pages (illustrations) and accompanying text. The created illustrations, which actually represent certain didactic games, follow the story of the boy Jurica, who helps young readers in the process of adapting to kindergarten by stating seven reasons for his favorite activities in kindergarten. Those seven reasons are accompanied by seven illustrations, behind which there is a part of the text corresponding to the illustrations. The illustrations are adapted to different ages of children, since the beginning of the process of adaptation to early and preschool education institutions is individual for each child. Therewith, all the illustrations were created in the technique of combined design with the primary emphasis on textile elements and therefore, due to their safety and softness, they are available for exploration and manipulation by children of different ages. The entire didactic material is hand-shaped and sewn, and as such represents a kind of prototype that can also be used to make its reduced versions, which would contain a certain didactic game aimed at the development of a specific skill. The final outcome of this work is a rich and playful three-dimensional interactive didactic picture book-toy that is aimed at encouraging sensorimotor development, cognitive and intellectual development, language and speech development and the development of pre-mathematical skills, the adoption of spatial orientation and the development of children's creativity, as well as providing opportunities for experiential learning through the game.

Key words: child, didactic toy, picture book, tactile illustration, sensory integration

9. Kratka biografija

Ime i prezime: Irena Fadljević

Ulica i mjesto stanovanja: Brđani 21, 35403 Rešetari

Broj mobitela: 0995081857

E-mail: fadljevicir@gmail.com

Irena Fadljević rođena je 26. siječnja 1995. u Novoj Gradiški. Osnovnoškolsko obrazovanje završila je u Adžamovcima, općina Rešetari. Godine 2009. upisala je gimnaziju u Novoj Gradiški, smjer opće gimnazije, koju završava 2013. godine. Godine 2022. završila je preddiplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu te stekla naziv prvostupnice ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Iste godine upisala je diplomski studij na istom fakultetu. U akademskoj godini 2019./2020. te 2020./2021. dobitnica je Dekanove nagrade za izvrsnost tijekom studija. Aktivno se služi engleskim i njemačkim jezikom u govoru i pismu, a dodatno uči i hrvatski znakovni jezik. Posebno je zanimava dječja književnost te je aktivna članica Kluba čitatelja na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Također je zanimaju i različita područja likovne umjetnosti. Vrlo je kreativna, fleksibilna i svestrana u poslu koji radi te je odlikuje iznimna želja za kontinuiranim unaprjeđenjem različitih znanja i vještina, a tomu u prilog svjedoči i ova izrađena multifunkcionalna didaktička slikovnica-igračka.

S poštovanjem,

Irena Fadljević